

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ : กรณีศึกษาจากผู้ป่วยเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางสาวดุขฎิ หางหงษ์

ตุลาคม 2542

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาวัตติ

ภาควิชา/คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในจังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2541 โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 150 ราย จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) จากประชากรผู้ป่วยเอดส์จาก 5 อาชีพ ได้แก่ 1.) เกษตรกร 2.) รับจ้าง/กรรมกร 3.) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 4.) รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และ 5.) แม่บ้าน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาวเคราะห์ถึงองค์ประกอบของต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ซึ่งประกอบไปด้วย 1.) ต้นทุนทางตรง ที่เกิดจากการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคเอดส์ 2.) ต้นทุนทางอ้อม เป็นต้นทุนที่ไม่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแต่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ได้แก่ งบประมาณในการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ รายได้ที่สูญเสียจากการหยุดงานเนื่องจากป่วย ค่าใช้จ่ายทางด้านค่าพาหนะ และอาหารในการไปโรงพยาบาลของผู้ป่วยและญาติ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังได้ศึกษาถึงการสูญเสียรายได้ในขนาดของผู้ป่วยถ้าไม่ป่วยและเสียชีวิตก่อนวัยเกษียณอายุงานในแต่ละอาชีพตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวผู้ป่วยโรคเอดส์โดยมีผลที่ได้จากการศึกษาดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการ (ระยะที่ 1) จำนวน 68 ราย และผู้ป่วยเอดส์ (ระยะที่ 2) จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.33 และ 54.67 ของกลุ่มตัวอย่าง ตาม

ลำดับ โดยเป็นเพศชาย 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.7 เพศหญิง 79 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.7 ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานที่มีอายุในช่วง 30-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.33 ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีสถานภาพที่แต่งงานแล้วเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีบุตรที่ต้องรับผิดชอบอย่างน้อยหนึ่งคน จำนวนต้นทุนทางตรงที่เกิดจากการป่วยด้วยโรคเอดส์ของผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการเท่ากับ 13,994.81 บาท/ราย/ปี (แผนกผู้ป่วยนอก 7,445.54 บาท, แผนกผู้ป่วยใน 6,549.27 บาท) และผู้ป่วยเอดส์เท่ากับ 49,874.38 บาท/ราย/ปี (แผนกผู้ป่วยนอก 11,740.56 บาท, แผนกผู้ป่วยใน 38,133.82 บาท) ต้นทุนทางอ้อมของผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการเท่ากับ 11,152.68 บาท/ราย/ปี (แผนกผู้ป่วยนอก 7,412.54 บาท, แผนกผู้ป่วยใน 3,740.14 บาท) ต้นทุนทางอ้อมของผู้ป่วยเอดส์เท่ากับ 28,013.95 บาท/ราย/ปี (แผนกผู้ป่วยนอก 9,763.53 บาท, แผนกผู้ป่วยใน 18,250.42 บาท) รวมต้นทุนของการป่วยด้วยโรคเอดส์ของผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการเท่ากับ 25,147.49 บาท/ราย/ปี และต้นทุนรวมของผู้ป่วยเอดส์เท่ากับ 77,888.33 บาท/ราย/ปี ในปีงบประมาณ 2541 หน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดสรรงบประมาณในการซื้อยาและเวชภัณฑ์สำหรับรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์เป็นจำนวน 41,660,248.00 บาท และมีการใช้เงินงบประมาณสำหรับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ 13,292,000.00 บาท นอกจากนั้นแล้วหน่วยงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเชียงใหม่ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ป่วยเอดส์ และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ 15,166,000.00 บาท

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การสูญเสียรายได้ที่พึงจะได้รับของผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งไม่สามารถทำงานได้และต้องเสียชีวิตก่อนเวลาอันควร ผลการคำนวณรายได้ที่สูญเสีย (current value) ในช่วงอายุก่อนวัยเกษียณของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ที่มีอาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีการสูญเสียมากที่สุด 4,890,000.75 บาทในเวลา 30.5 ปี รองลงมาได้แก่ ผู้ป่วยที่มีอาชีพ รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ 2,502,450.00 บาทในเวลา 18.5 ปี เกษตรกร 2,021,586.00 บาท ในเวลา 29.5 ปี รับจ้าง/กรรมกร 1,871,345.00 บาท ในเวลา 29.5 ปี และแม่บ้าน 668,100.00 บาท ในเวลา 30.5 ปี

นอกจากนั้นแล้วการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในครอบครัวผู้ป่วยคือ 1) ขาดหัวหน้าครอบครัว 2) ครอบครัวมีรายได้ลดลง 3) ครอบครัวมีหนี้สินเพิ่มขึ้น 4) ปัญหาทางด้านการศึกษาของบุตร 5) ปัญหาการถูกรังเกียจจากชุมชน และ 6) เพิ่มภาระให้กับสมาชิกในครอบครัว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้จะสามารถพัฒนากลายเป็นปัญหาของสังคมในอนาคตต่อไป ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวมจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ได้แก่ 1) รัฐต้องใช้งบประมาณมากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ของสังคมในอนาคตต่อไป ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมส่วนรวมจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ได้แก่ 1) รัฐต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยโรคเอดส์และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ 2) การเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กกำพร้าที่พ่อแม่ป่วยและเสียชีวิตลงด้วยโรคเอดส์ 3) การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโรคจากผู้ป่วยโรคเอดส์ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วย ครอบครัวและสังคมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลกระทบทางสังคมที่ได้เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์.